

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Coloniae Agrippinae, 1674

IX. De vita Marcella. Sæpe &.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37862

IX. Hieronymus ad Principiam virginem de vita
nobilis & sancta vidua Marcella. Potest
Epitaphium quoque Marcella
appellari.

SÆpè & multum flagitas virgo Christi Principia,
ut memoriam sanctæ sceminæ Marcellæ
literis recolam : & bonum, quo diu fructi sumus,
etiam cæteris noscendum imitandumque descri-
bam. Satisque doleo, quod hortaris sponte cur-
rentem : & me precibus indigere arbitraris, quæ
ne tibi quidem in ejus dilectione concedam, multo
quoque plus accipiam, quàm tribuam beneficium
tantarum recordatione virtutum. Nam ut huius-
usque reticerem, & biennium silentio prætere-
rem, non fuit dissimulationis, ut male existimas,
sed tristitiæ incredibilis: quæ ita meum opprimit
animum, ut melius judicarem tacere in præsen-
tiarum, quàm nihil dignum illius laudibus dice-
re. Neque enim Marcellam tuam, imò meam,
(ut verius loquar) nostram, omniumque sancto-
rum, & propriæ Romanæ urbis inçlytum decus
instituti Rhetorum prædicabo : ut exponam illius
lustrem familiam, altis sanguinis decus, & stemma
ta per proconsules & præfectos prætoria decus
rentia. Nihil in illa laudabo, nisi quod proprium
est: & eò nobilius, quod opibus & nobilitate con-

Marcella temptâ, facta est paupertate & humilitate no-
recusat bilior. Orbata patris morte, viro quoque
denuò post nuptias septimo mense privata est. Con-
nubere, que eam Cerealis (cujus clarum inter consules
calibatũ nomen est) propter ætatem & antiquitatem fami-

& insignem (quod maxime viris placere con- *ample-*
 uevit) decorem corporis ac morum temperan- *ctens.*
 tiam ambitiosius peteret, suaque longævus polli-
 ceretur divitias; & non quasi in uxorem, sed quasi
 in filiam vellet donationem transfundere: Albina
 que mater tam clarum præsidium viduatae don-
 us citò appeteret: illa respondit: Si vellem nubere,
 non æternæ me cuperem pudicitiaæ dedicate
 que maritum quærerem, non hæreditatem. Il-
 lique mandante, posse & senes diu vivere: & juve-
 nes citò mori, eleganter ludit: Juvenis quidem
 potest citò mori, sed senex diu vivere non potest.
 Quà sententiã repudiatus, exemplo cæteris fuit:
 ut ejus nuptias desperarent. Legimus in Evange-
 lo secundum Lucam: Et erat Anna prophetissa, *L. 46. 2.*
 filia Phanuel, de tribu Aser: & hæc provec-
 ta ætate in diebus plurimis, vixeratque cum viro suo
 annis septem à virginitate sua: & erat vidua an-
 nis octoginta quatuor: nec recedebat de templo:
 in obsecrationibus & jejunijs Domino serviens no-
 nis ac die. Nec mirum, si videre meruit Salvato-
 rem, quem tanto labore quæsierat. Conferamus
 septem annos septem mensibus; sperare Christum
 & tenere; natum confiteri, & in crucifixum crede-
 re; parvulum non negare, & virum gaudere re-
 manentem. Non facio ullam inter sanctas fœminas
 præferentiam: quod nonnulli inter sanctos viros &
 ecclesiarum principes stultè facere consueve-
 runt: sed illò tendit assertio, ut quarum unus est
 labor, unum & præmium sit. Difficile est in male-
 fica civitate, & in urbe, in qua orbis quondam
 capulus fuit, palmaque vitiorum, si honestis de-
 traherent, & puta ac munda macularent, non ali-
 quam

Vidua reprehensibilis.

Gen. 3.

Marcella nunquam sola.

studiosa in scripturis. Ps. 118. Ps. 1.

quam sinistri rumoris fabulam contrahere. Quamquam de hac muliere, quod displiceret, audivit ut crederet? Quis credidit, ut non magis ipsum malignitatis & infamiae condemnaret? Ab hac primum confusa gentilitas est, dum omnibus paruit, quae esset viduitas Christiana, quam conscientia & habitu promittebat. Illa enim voleat purpuris & ceruisa ora depingere, sericis nitere vestibus, splendere gemmis, aurum portare cervicibus, & auribus perforatis rubri maris pretiosissima grana suspendere, fragrare mirrice, maritos ita plangere, ut tandem dominatorum se caruisse latentur: quaerantque alios, quibus juxta Dei sententiam serviant, sed quibus imperent. Unde & pauperes eligunt, ut non tantum virorum videantur habere, qui patienter rivales sustineant: si mussitaverint, illico proijcendi. Nostra vidua talibus usa est vestibus, quibus arceret frigus, non membra nudaret: aurum usque ad annuli signaculum repudians, magis in ventribus egenorum, quam in marsupio recondens. Nusquam sine matre. Nullum clericorum aut monachorum (quod amplae domus interdum exigebat necessitas) vidit absque matris. Semper in comitatu suo virgines ac viduas & ipsas graves feminas habuit: sciens ex latibilia puellarum, sapere de dominarum moribus predicari: & qualis quaque sit, talium consilio delectari. Divinarum scripturarum ardor eius incredibilis, semperque cantabat: In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Et illud de perfecto viro: Et in lege Domini voluntas ejus, & in lege ejus meditabatur.

die ac nocte: Meditationem legis non in repli-
 cando quæ scripta sunt, ut Judæorum existi-
 mant Pbarisæi: sed in opere intelligens: juxta
 illud Apostolicum: Sive comeditis, sive bibitis, *1. Cor. 10.*
 sive quid agitis, omnia in gloriam Domini fa-
 cientes. Et Prophetæ verba dicentis: A man- *P/118.*
 datis tuis intellexi: ut postquam mandata com-
 plesses: tunc se sciret mereri intelligentiam scri-
 pturarum. Quod & alibi legimus. Quia cœpit Je- *Ab. 1.*
 sus facere & docere. Erubescit enim quamvis
 præclara doctrina, quam propria reprehendit
 conscientia Frustraque ejus lingua prædicat pau-
 pertatē, & docet eleēmosynas, qui Cræsi divitijs
 tumet: viliq; opertus pallio, pugnat contra tineas
 vestium sericarum, Moderata jejunia, carniū
 abstinentia: odor vini magis quàm gustus, propter *1. Tim. 5.*
 stomachum & frequentes infirmitates. Rarò pro-
 ce debat ad publicum, & matronarum maxime no-
 bilitatem vitabat domos, ne cogeretur videre quod
 contempserat. Apostolorum & martyrum basilicas
 secretis celebrans orationibus: & quæ populorum
 frequentiam declinarent. Matri in tantum obe-
 diens, ut interdum faceret quod nolebat. Nam cū
 illa suum diligeret sanguinem, & absq; filijs & ne-
 potibus, vellet in fratris liberos universa confer-
 re, ista pauperes eligebat: & tamen matri contrai-
 re non poterat, monilia & quicquid suppellectilis
 suæ, divitibus peritura concedens: magisq; volens
 pecuniam perdere, quàm parentis animum con-
 trariare. Nulla eo tempore nobilium sceminarum
 roverat Romæ propositum Monachorum, nec
 audebat propter rei novitatem, ignominio-
 sum (ut tunc putabatur) velatæ in populis no-
 men

men assumere Hæc ab Alexandrinis sacerdotibus
 Papaque Athanasio, postea Petro, qui persecutio-
 nem Arrianæ hæreseos declinantes, quasi ad-
 tissimum communionis suæ portum Romam con-
 sulerant: vitam beati Antonij adhuc tunc viven-
 tis, monasteriorumque in Thebaide Pachumij, &
 virginum ac viduarum didicerat disciplinam.
 Nec erubuit profiteri, quod Christo placere cog-
 noyerat. Hanc multos post annos imitata est
 Sophronia & aliæ: quibus rectissime illud Enniani
 aptari potest: Utinam ne in nemore Pelio. Hujus
 amicitia fructa est Paula venerabilis. In hujus no-
 trita cubiculo Eustochium virginittatis decus, &
 facilis æstimatio sit, qualis magistra, ubi tales dis-
 cipulæ. Rideat fortè infidelis lector, me in mul-
 tularum laudibus immorari: qui si recorderet
 sanctas fœminas comites Domini Salvatoris, quæ
 ministrabant ei de sua substantia: & tres Marias
 stantes ante crucem: Mariamque proprie Magda-
 lenam, quæ ob sedulitatem & ardorem fidei, tur-
 ritæ nomen accepit, & prima ante Apostolos
 Christum videre meruit resurgentem: se potius
 superbiæ, quam nos condemnabit ineptiarum
 qui virtutes non sexu, sed animo judicamus: con-
 temptæque nobilitatis & divitiarum, majorem
 gloriam ducimus. Unde & Jesus Joannem
 angelistam amabat plurimum: qui propter gene-
 ris nobilitatem erat notus pontifici, & Judæorum
 insidias non timebat: in tantum ut Petrum intro-
 duceret in atrium, & solus Apostolorum staret an-
 te crucem, matremque Salvatoris in sua accipe-
 ret: ut hæreditatem virginis Domini, virginem
 Domini matrem, filius virgo susciperet.

*Mulieres
 etiã lau-
 dari pos-
 sunt.*

Marc. 15.

Luc. 8.

Marc. 16.

Ioan. 18.

Ioan. 19.

igitur plurimis sic suam transegit ætatem, ut ante
 se vetulam cerneret, quam adolescentulam fuisse
 meminisset: laudans illud Platonicum, qui philo-
 sophiam meditationem mortis esse dixit. Sic
 ergo ut dicere cœperamus, ætatem duxit & vi-
 xit, ut semper se crederet esse morituram: Sic in-
 stituta est vestibus, ut meminisset sepulchri: offerens
 hostiam rationabilem, vivam, placentem Deo.
 Denique cum & me Romam cum sanctis Pontifi-
 cibus Paulino & Epiphanio Ecclesiastica traxisset
 necessitas: quorum alter Antiochenam Syriæ, al-
 ter Salaminiam Cyprî rexit Ecclesiam: & vere-
 cundè nobilium scœminarum oculos declinarem:
 ita egit secundum Apostolum, importunè, oppor-
 tunè, ut pudorem meum sua superaret industria.
 Et quia alicujus tunc nominis esse existimabar
 super studio scripturarum, nunquam convenit,
 quin de scripturis aliquid interrogaret: nec statim
 acquiesceret, sed è contrario moveret quæstio-
 nes: non ut contenderet, sed ut quarendo earum
 disceret solutiones, quas opponi posse intelli-
 gebat. Quid in illa virtutum, quid ingenij, quid fan-
 ctitatis, quid puritatis invenerim, vereor dicere,
 ne fidem credulitatis excedam: & tibi dolorem
 majorem ineutiam, recordanti quanto bono ca-
 rueris Hoc solum dicam: quod quicquid in nobis
 fuit longo studio congregatum, & meditatione
 æterna quasi in naturam versum, hoc illa liba-
 rit, hoc didicit, hoc possedit: ita ut post profes-
 sionem nostram, si de aliquo testimonio scriptura-
 rum esset oborta contentio, ad illam judicem per-
 geretur. Et quia valdè prudens erat, & noverat il-
 lud, quod appellant Philosophi *ἡρό οἰεῖσθαι*, id est de-

2. Tim. 4

cere quod facias : sic ad interrogata respondebat
 ut etiam sua non sua diceret : sed vel mea, vel cu-
 juslibet alterius: ut & in eo ipso quod docebat, se
 discipulam fateretur. Sciebat enim dictum ab A-
 postolo: Docere autem mulieri non permitto. Ne
 virili ergo sexui, & interdum sacerdotibus, de
 obscuris & ambiguis sciscitantibus facere videretur
 injuriam, in nostrum locum eos statim ire iussit.
 Audivimus te illius adhaesisse consortio, & ut
 quam ab illa, ne transversum quidem unguem, ut
 dicitur, recessisse: eadem domo, eodem cubiculo
 usam, ut omnibus in urbe clarissima notum fieret,
 & te matrem, & illam filiam reperisse. Suburbanus
 ager vobis pro monasterio fuit: & rus electum pro
 solitudine. Multoq; ita vixistis tempore, ut ex imi-
 tatione vestri, & conversione multarum gauderemus
 Romam factam Hierosolymam. Crebra virginum
 monasteria, monachorum innumerabilis
 multitudo: ut pro frequentia servientium Domini
 quod prius ignominiae fuerat, esset postea gloria.
 Interim absentiam nostri mutuis solabamur al-
 lacijs, & quod carne non poteramus, spiritu red-
 debamus: semper obviare epistolis, superare offi-
 cijs, salutationibus praevinire. Non multum ab-
 sentia perdebat, quae jugibus sibi literis jungebatur.

In hac tranquillitate & Domini servitute, he-
 retica in his provincijs exorta tempestas can-
 turbavit, & in tantam rabiem concitata est, ut
 nec sibi, nec ulli bonorum parceret. Et quasi pe-
 rum esset, hic universa movisse, navem plenam
 blasphemiarum Romano intulit portui. Invenit
 que protinus patella operculum, & Romanae
 dei purissimum fontem, caeno lutosa permiscere

vestigia. Tunc sancta Marcella, quæ diu cohi-
 cerat, ne per amulationem quippiam facere cre-
 deretur, postquam sensit fidem Apostolico ore
 audatam in plerisque violari: ita ut sacerdotes
 quoque, & nonnullos monachorum, maximè fe-
 mili huius homines, in assensum sui traheret, ac
 simplicitati illuderet Episcopi, qui de suo ingenio
 ceteros æstimabat: publicè restitit, malens Deo
 placere, quàm hominibus. Laudat Salvator in
 Evangelio villicum iniquitatis, quòd contra Do-
 minum quidem fraudulentè, attamen pro se pru-
 denter fecerit. Cernentes hæretici de parva scin-
 tilla maxima incendia concitari: & suppositam
 dudum flammam, jam ad culmina pervenisse, nec
 posse latere quod multos deceperat: petunt & im-
 petrant Ecclesiasticas epistolas, ut communican-
 tes Ecclesiæ discessisse viderentur. Nec multum
 tempus in medio, succedit in Pontificatum vir
 insignis Anastasius, quem diu Roma habere non
 meruit: ne orbis caput sub tali Episcopo trunca-
 retur: Imò idcirco raptus atque translatus est, ne
 semel latam sententiam precibus suis flectere co-
 naretur: dicente Domino ad Hieremiam: Ne
 oraveris pro populo isto; neque depreceris in bo-
 nam: Quia si jejunaverint, non exaudiam preces
 eorum: & si holocausta & victimas obtulerint, non
 accipiam eas. In gladio enim & pestilentia ego
 consumam eos. Dicis, quid hoc ad laudem Mar-
 cellæ? Damnationis hæreticorum hæc fuit prin-
 cipium, dum adducit testes, qui prius ab eis eru-
 ditæ, & postea ab hæretico fuerant errore cor-
 recti: dum ostendit multitudinem deceptorum
 cum impia *αἰετὶ ἀρχῶν* ingerit volumina, quæ
 emen-

*Marcella
 contra
 hæreticos
 fortiter
 sese oppo-
 nit.*

*Gal. 1.
 Luc. 16.*

Hier. 14.

*Marcella
 zelus in
 hæreticos.*

emendata manu scorpionum monstrabantur: dum acciti frequentibus literis hæretici, ut se defenderent, venire non sunt ausi: tantaque vis conscientie fuit, ut absentes damnari, quam præsentem argui maluerint. Huiusmodi gloriosæ victoriae origo Marcella est. Tu quæ caput horum & cauda bonorum es, scis me vera narrare: quæ nosti me vix pauca de multis dicere, ne legenti fastidium faciat odiosa replicatio: & videar apud malevolos sub occasione laudis alterius, stomachum meum digerere. Pergam ad reliqua.

De Occidentis partibus ad Orientem turbos transgressus, minitabatur plurimis magna naufragia. Tunc impletum est: Putas veniens filius hominis inveniet fidem super terram? *Refrigeras*

Luc. 18.

charitate multorum, pauci qui amabant fidei veritatem nostro lateri iungebantur: quorum publicè petebatur caput: contra quos omnes opes suppeditabantur: ita ut Barnabas quoque duceretur in illam simulationem, imò apertum parricidium: quod non viribus, sed voluntate commisit. Et ecce inversa tempestas, Domino fiante, deleta est: expulsumque vaticinium prophetale: Auferes spiritum eorum, & deficient, & in pulverem tuum revertentur. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Et illud Evangelicum: Stulte, in nocte auferetur anima tua à te, quæ autem præparasti, cuius erunt? Dum hæc aguntur in Iudeis, & terribilis de Occidente rumor affertur, obediens Romam, & auro salutem civium redimi: spiritusque rursus circumdari: ut post substantiam vitam quoque perderent. Hæret vox, & singuli prætercipiunt verba dicantis. Capitur urbs, quæ

Gal. 2.

Pf. 103.

Pf. 145.

Luc. 12.

*Romana
urbis va-
statio.*

torum cepit orbem : imò fame perit, ante quam
 gladio, & vix pauci, qui caperentur, inventi sunt.
 Ad nefandos cibos erupit esurientium rabies, &
 sua invicem membra laniarunt : cum mater non
 parcat lactenti infantia : & recipit utero, quem
 paulo ante effuderat. Nocte Moab capta est, no-
 cte cecidit murus ejus. Deus, venerunt gentes in
 hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum
 tuum: posuerunt Hierusalem in pomorum custo-
 diam: posuerunt cadavera sanctorum tuorum e-
 leas volatilibus cœli: carnes sanctorum tuorum
 bestiis terræ. Effuderunt sanguinem eorum sicut
 aquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui
 sepeliret. Quis cladem illius noctis, quis funera
 laudo Explicet, aut possit lacrymis æquare dolo-
 rem? Urbs antiqua fuit, multos dominata per an-
 nos: Plurima perque vias sparguntur inertia pas-
 sim Corpora, perque domos, & plurima mortis
 imago. Cum interim, ut in tanta confusione re-
 tam, Marcellæ quoque domum eritentus victor
 ingreditur. Sit mihi fas audita loqui: imò à sanctis
 visis visa narrare, qui interfuere præsentibus: qui se
 dicunt in periculo quoque ei fuisse sociatam. In-
 trepido vultu excepisse dicitur introgressos.
 Cumque posceretur aurum, & defossas opes vili
 excusaret tunicâ: non tamen fecit fidem volunta-
 riæ paupertatis. Cæsata fustibus flagellisq; ajunt,
 non sensit tormenta: sed hoc lacrymis, hoc pe-
 ribus eorum megisse prostratam: ne te à suo con-
 sortio separarent: ne sustineret adolescentia, quod
 senilis ætas timere non poterat. Christus dura
 corda mollivit: & inter cruentos gladios invenit
 locum pietas. Cumque & illam, & te ad Apostolâ

Esai. 17.
 Ps. 78.

Marcella
 fortitudo
 cum ejus
 domus
 invade-
 retur ab
 hoste baro-
 baro

T 3

Pau-

Pauli basilicam barbari deduxissent : ut vel salu-
 rem vobis ostenderent, vel sepulchrum: in tantam
 latitiam dicitur erupisse: ut gratias ageret Deo,
 quod te integram sibi reservasset, quod paupe-
 rem illam non fecisset captivitas, sed invenisset,
 quod egeret quotidiano cibo, quod saturata
 Christo non sentiret esuriam: quod & voce &
 opere loqueretur: Nuda exivi de ventre matris
 meae, nuda & redeam: sicut Domino visum est, ita
 & factum est: Sit nomen Domini benedictum.
 Post aliquot * dies sano, integro, vegetoque cor-
 puscule obdormivit in Domino: & te pauperu-
 tulæ suæ, imò per te pauperes reliquit hæredes:
 claudens oculos in manibus tuis: reddens spiri-
 tum in osculis tuis: dum inter lacrymas tuas in-
 rideret conscia vitæ bonæ, & præmiorum futuro-
 rum. Hæc tibi Marcella venerabilis, & tibi Prin-
 cipia filia, una & brevi lucubratione dictavi: non
 eloquij venustate, sed voluntate in vos animi gra-
 tissimi & Deo, & legentibus placere desiderans.

X. Hieronymus ad Oceanum de vita Fabi: la-
 tis matrona Romana, qua clarum præbet ex-
 emplum pœnitentiæ.

PLures anni sunt, quod super dormitione Mo-
 sille, Paulam venerabilem scœminam, recentem
 adhuc vulnere consolatus sum. Quartæ ætatis
 circulus volvitur, ex quo ad Heliodorum Episco-
 pum Nepotiani scribens epitaphium, quicquid
 habere virium potui, in illo tunc dolore consumi-
 psi. Ante hoc fermè biennium, Pammachio meo
 pro subita peregrinatione Paulinæ, brevem epi-
 stulam